



KALAPUTXI

MUTRIKUKO HERRI-ALDIZKARIA 2021eko martxoak 8 - 214 zkia.

ABERRI EGUNA 2021



INDEPENDENTZIA



Apirilaren 4a

DATUEN ANALISIAN ETA IKERKUNTZAN MURGILDUA

Endika Nuñez Larrañaga



- >>> Martxoak 8. Mutriku feminista eraikitzaera goaz
- >>> Mutrikuarrak trenez (II): rekadistak, baserritxarrak eta soldautzia
- >>> Xarkeiren marmarketa
- >>> Inaya Endeiza Basterretxea Hernani Errugby taldean



**PRESTATU
UDABERRIRAKO**
GORPUTZ TRATAMENDUEKIN
LEPOA ETA ESKOTEA
AHAZTU GABE
INHIBIT V-NECK
TRATAMENDU BERRIAREKIN
& IZAN APAIN



DOMINGO IBAIBARRIAGA, 3 BEHEA - 20830 MUTRIKU - 943 60 42 29 / 608 684 416 - APAIN@APAIN.NET

Igualatorioarekin eta
Osakidetzarekin
lan egiten dugu



Audioprotesista
egunero zentroan
Audiometriak doan

OPTIKA VITORIA

O P T I K A • A U D I F O N O A K



ERRIBERA 16 • 48700 ONDARROA • 946134138 • mvitoria@cnoo.es

Telefonoak

Osasuna

COVID-19 KORONABIRUSA

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdiak.....	943 46 11 11
Anbulatorioa.....	943 60 43 00
DYA zentrala.....	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00

Botikak

Lasuen-Elezgarai.....	943 19 50 26
.....	626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50
.....	630 05 50 97
Amaia Zaldugei	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Arantzazu Izpizua (Eibar).....	943 20 19 12

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48
.....	679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Partzuergoa	902 30 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizeko Izarra Ikastola	943 60 36 75
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 60 35 45
Kardala Akuakultura Institutua	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

ANSOLA taxia	638 67 23 83
XABI taxia	656 28 90 26
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa Autobusak	900 12 14 00
BizkaiBus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87
Santa Catalina eleiza	943 60 32 00

Iritzixa

Unai Belaustegi Bedialauneta

Thomas Hobbes (1588-1679)

Duela urte batzuk hemen bertan idatzi nuen nola, gero eta gehiago entzuten zen, “gure etxea” edota “gure auzoa” bezalako esamoldeen orde, “nire etxea” edota “nire auzoa”. Horrekin lotuta, beste joera bat ere nagusitzen ari dela iruditzen zait: eskubideak eskatzearena. “Nire eskubidea da”.

“Nik eskubidea daukat” ia edozer egiteko, esateko, lortzeko, erosteko, edo egiteari uzteko. Gure generazioak eta gure atzetik datorrenak, ideiarik ez daukagu eskubide horiek lortzeko zenbat lan egin behar den. Ospatu berri dugun Martxoaren 8 horren adibide garbia da. Lanik zailena eginda eman digute.

Eskubideak eskatzea, ondo iruditzen zait noski, baina gauza garrantzitsu irakastea ahaztu zaie gure aurrekoei: eskubide horiekin batera, ardurak eta betebeharrak etortzen direla. Alegia, nik, nahi dudana esateko eskubidea badaukatzeko, nire ardura da ondokoa errespetatzea eta gero, hark esaten duena entzutea. Nik gidabaimena ateratzeko eskubidea badaukatzeko, nire ardura da eskuinetik gidatzea. Ez naiz ezkerreko karriletik joango poliziak noiz geldituko nauen zain, ezta?

Susmoa det, pandemiarekin joera norberekoi hauek sakontzen ari direla. Etengabe ikusten dut jendea bere eskubideak eskatzen: lan egiteko, dirua gastatzeko, kalera irtetzeko, bidaia-tzeko, erosketak egiteko, lagunekin elkartzeko edota parranda botatzeko. “Nire eskubidea da”. Ados. Eta zeintzuk dira zure betebeharrak?

Ez konfunditu. Hau ez da ordenaren aldeko idatzia. Gauzak asko aldatu behar direla uste det. Baina gauzak aldatzeko, ardurak hartzen ikasi behar degu. Mutrikun medikuak eta ambulatorioa nahi badugu, zergak ordaindu beharko ditugu, ez? Eta medikuek pandemia sasoian ematen dizkiguten gomendioak jarraitu beharko ditugu, ez? Ezin gara tranpetan aritu. Lan egiteko eskubidea daukat, eta gainera, diru laguntzak eskatzekoa. Noski baietz! Eta jarritako arauak eta legeak errespetatzeko ardurarik ez? Txakurra edukitzeko eskubidea daukat; eta txakurraren kaka jasotzeko ardurarik ez? Hauek biak, batera doaz. Ezin da eskubideak eskatu eta ardurei uko egin. Munduan ez gara bakarrik bizi. Hori ulertzen ez dugun bitartean, hori praktikan jartzen ez dugun bitartean, gaizki ibiliko gara. Ezkerretik gidatzea bezalakoa da hori. Ez dauka etorkizunik.

1651an Hobbes-ek eztabaida piztu zuen, ea gizakia gai den bere burua gobernatzeko edo ez. Gai izango ez bada, bere gainetik norbait beharko lukeela ondorioztatu zuen, zigorrak ezarri eta arauak betetzeaz arduratuko zena. Errege bat edo armada bat, adibidez. Hobbes-en ustetan, ardurak hartzeko gai ez den hori, badakizu zer den? Umea.



astelehenetik ostiralera						
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA						
Lekeitio	6:15	9:50	12:50	17:50	20:00	
Ondarroa	6:40	10:15	13:15	18:15	20:25	
Mutriku	6:45	10:20	13:20	18:20	20:30	Debaraino (20:40)
Donostia	7:55	11:30	14:30	19:30	---	Unibertsitatetik
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO						
Donostia	8:00	11:00	14:30	18:00	20:30	Unibertsitatetik
Mutriku	8:50	11:50	15:25	18:50	21:20	
Lekeitio	9:35	12:35	16:10	19:35	22:05	
DB04 ONDARROA-MALLABIA						
Mutriku	7:15	orduro	20:15	21:25	22:15	22:45
Mendaro	7:50	orduro	20:50	22:05	22:25	22:55
Eibar	8:15	orduro	21:15	22:30	22:45	23:15
Mallabia	8:30	orduro	21:30	22:45	---	---
DB04 MALLABIA-ONDARROA						
Mallabia	6:00	6:45	orduro	20:45	21:25	22:05
Eibar	6:10	7:05	orduro	21:05	21:45	22:15
Mendaro	6:35	7:35	orduro	21:35	22:10	22:30
Mutriku	6:55	7:55	orduro	21:55	22:30	22:40
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA						
Mutriku	6:25	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25
Deba	6:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40
Zumaia	7:10	10:10	12:10	14:10	17:10	19:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU						
Zumaia	8:10	10:10	12:10	15:10	17:10	19:10
Deba	8:40	10:40	12:40	15:40	17:40	19:40
Deba	9:15	11:15	13:15	16:15	18:15	---
Mutriku	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	---
DB06 ONDARROA-SORALUZE						
Mutriku	8:45	10:45	12:45	14:45	17:45	19:45
Mendaro	9:15	11:15	13:15	15:15	18:15	20:15
Soraluze	9:40	11:40	13:40	15:40	18:40	20:40
DB06 SORALUZE-ONDARROA						
Soraluze	7:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40
Elgoibar	7:45	9:45	11:45	13:45	16:45	18:45
Mendaro	8:00	10:00	12:00	14:00	17:00	19:00
Mutriku	8:20	10:20	12:20	14:20	17:20	19:20

larunbat, igande eta jai-egunak							
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA							
Lekeitio	8:00	12:30	17:00	19:00	neguko ordutegia irailaren 1etik		
Ondarroa	8:25	12:55	17:25	19:25			
Mutriku	8:30	13:00	17:30	19:30			
Donostia	9:40	14:10	18:40	20:40			
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO							
Donostia	10:30	14:30	17:00	^{ig} 20:30	^{lr} 21:00	^{ig}igande eta jai egunetan ^{lr}larunbatetan	
Mutriku	11:20	15:20	17:50	21:20	22:00		
Lekeitio	12:05	16:05	18:35	22:05	22:35		
DB04 ONDARROA-MALLABIA							
Mutriku	^{lr} 7:15	8:15	orduro	20:15	21:25	^{lr} 22:15	
Mendaro	7:45	8:45	orduro	20:45	22:05	22:25	
Eibar	8:10	9:10	orduro	21:10	22:30	22:30	
Mallabia	8:25	9:25	orduro	21:25	22:45	---	
DB04 MALLABIA-ONDARROA							
Mallabia	---	7:45	orduro	19:45	^{lr} 20:45	^{lr} 21:45	
Eibar	---	8:00	orduro	20:00	21:00	22:00	
Mendaro	---	8:35	orduro	20:35	21:35	22:35	
Mutriku	---	8:55	orduro	20:55	^{lr} 21:55	^{lr} 22:55	
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA							
Mutriku	8:25	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25
Deba	8:40	10:40	12:40	14:40	16:40	18:40	20:40
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	21:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU							
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	^{lr} 22:10
Deba	9:40	11:40	13:40	15:40	17:40	19:40	22:40
Deba	10:15	12:15	14:15	16:15	18:15	20:15	23:15
Mutriku	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25	23:25
DB06 ONDARROA-SORALUZE							
Mutriku	^{lr} 9:45	11:45	13:45	17:45	19:45	21:45	
Mendaro	10:20	12:20	14:20	18:20	20:20	22:20	
Soraluze	10:40	12:40	14:40	18:40	20:40	22:40	
DB06 SORALUZE-ONDARROA							
Soraluze	^{lr} 8:40	10:40	12:40	16:40	18:40	20:40	
Elgoibar	8:45	10:45	12:45	16:45	18:45	20:45	
Mendaro	9:00	11:00	13:00	17:00	19:00	21:00	
Mutriku	9:20	11:20	13:20	17:20	19:20	21:20	

Bilbo - DEBA - Donostia				Donostia - DEBA - Bilbo			
	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero		Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero
Bilbo		7:00	20:00	Donostia	5:50	7:50	20:50
Eibar	6:14	7:14	21:14	Errekalde	5:59	7:59	20:59
Elgoibar	6:24	7:24	21:24	Orio	6:14	8:14	21:14
Mendaro	6:33	7:33	21:33	Zarautz	6:20	8:20	21:20
DEBA	6:44	7:44	21:44	Zumaia	6:29	8:29	21:29
Zumaia	7:00	8:00	22:00	DEBA	6:43	8:43	21:43
Zarautz	7:08	8:08	22:08	Mendaro	6:52	8:52	21:52
Orio	7:15	8:15	22:15	Elgoibar	7:01	9:01	22:01
Errekalde	7:29	9:29	22:29	Eibar	7:11	9:11	22:11
Donostia	7:38	9:38	22:38	Bilbo	8:20	10:20	23:20

ONDARROA - BILBO			BILBO - ONDARROA		
astelehenetik ostiralera			astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena		lehena	azkena
A3916 Ermuatik	5:40	19:40	A3916 Ermuatik	7:10	22:10
Mutrikutik irten: 6:25, 7:25, 15:25			Mutrikuraino: 14:10, 18:10, 20:10		
A3915 Durangotik	6:10	20:10	A3915 Durangotik	7:40	21:40
Ondarroatik Bilbora zuzenean: 6:30; 7:30			jai egunak		
jai egunak			A3916 Ermuatik	8:10	22:10
A3916 Ermuatik	6:40	20:40	A3915 Durangotik	8:40	21:40
A3915 Durangotik	7:10	20:10			

GURE KOFRAIXA ZAHARRA

2017ko otsailaren 4ko gau hura oso luzea egin zitzaigun askori. Egunak argitu zedin zain egon ginen, gauez Kofraixa erre zuen suaren ondorioak zeintzuk ziren ikusteko. Goizean, gure beldurrik handienak egi bihurtu ziren: Kofraixa Zarreko eraikina erreta eta suntsituta geratu zen. Eraikinarekin batera erre zen gainera Mutrikuk gordetzen zuen ondasunik prezia-tuena ere: Benta-lekua. 1924an Kofraixa inauguratu zutenean jarri zuten Benta-lekua. 2017ra arte, Euskal Herrian geratzen zen Bentaleku bakarrenetarikoa zen berau. Ondasun histo-rikoetan, erreferentea. Ia ehun urtez, arrantzaleen eguneroko bizitzaren parte izana.

Lau urte igaro dira jada, eta Kofraixa Zarra utzikieriak jan du. Kofraixa dagoen moila bera ere, gainera, Euskal Herrian harriz eraiki zen lehendabizikoetakoa da. Baina badirudi, bost axola digula horrek. Sutearen ondorioak disimulatzeke saiake-riak ere ez da egin. Norbaitek ikusten badu, “kaka-lekua” dela pentsatuko du: kalatxoriak, ahateak, arratoiak eta intentzio txarrez hurbiltzen direnak bakarrik joaten dira bertara. Egurra erreta, hormak belztuta, leihoak eta kristalak apurtuta, bur-dinak oker-okar eginda... eta moilako sarrera itxita. Azken lau urtetan, eskobarik ere ez da pasatu bertatik.

Bitartean, ez dakigu oso ondo zergatik dagoen dena geldik. Urte hauetan udalean egon diren alderdiek ez dute ezer gar-birik adierazi. Eraikinarekin zer egin daitekeen eztabaidatzeko gune egokirik ere ez da ireki eta etorkizuneko planak, zurrur-murruekin batera zabaltzen eta ezkutatzen dira. Badakigu, Benta-lekutik salbatu ahal izan ziren gauza batzuk, eta arran-tzarekin lotutako beste tresna batzuk, biltegi batean pilatuta daudela, hezetasunak noiz suntsituko zain.

Eta Kofraixa zarraren kontua balitz bakarrik, gaitzerdi. An-tzeko egoeran daude portu inguruko matxina, arrantzaleek erabiltzen zituzten kaxetak, Lojape zarreko balantza edo pixua, polea, talaixa, egurrezko ontziak han eta hemengo rotonda eta baratzetan ikusten ditugu usteltzen... Mende bat baino gehiago daukan Urangatarren amuak egiteko mahaia, ere desagertu egin da. Non dago?

Gure ustetan, ez Mutrikuk ezta arrantzaleek ere, ez dute halakorik merezi. Memoria etengabe aipatzen ari garen garai hauetan, herri hau zer izan den ahazten ari gara. Kofraixa zarra muturren aurrean erre da, eta berdin zaigu. Itsasoarekin lotutako ondasuna usteltzen ari da, eta berdin zaigu. Noiz arte iraungo du honek?

Aukera asko daude, eta lan egiteko gogoia ere bai. Kofraixa zarran lagunok, egoera honi buelta emateko aspaldi enbarkatu ginen, guztion artean irtenbiderik onenak topatzeko. Gure ustetan, arrantzaren historiarekin lotutako interpretazio gune bat eraikitzea beharrezkoa da. Baina aldi berean, mutrikua-rron artean zer egin behar den eztabaidatzea ere beharrezkoa ikusten dugu. Zertarako daude Jaurlaritzatik etorri daitezkeen erabakien zain?

1924ko udaren amaieran inauguratu zuten Kofraixa eta 2024an, bere mendeurrena ospatuko da. 100 urte! Data boro-bila ontzia brankaz jarri eta lparra topatzeko. Data borobila, Kofraixa Zarra berrituta ikusteko. Mendeurrena erabili behar dugu, gure helburuak gauzatzeko. Ez dezala aukera honek ihes egin! Ontziratzeko ordua da: hemendik aurrera etorriko diren mutrikuarrek, gure herria sortu eta mende askotan erreferente zergatik izan zen jakin dezaten.

Leo Belaustegi, Kofraixa zarran laguna

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkartea
Barrenkale 12, beheka - 20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta kalaputxi2001@gmail.com

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea **Mutrikuko Udala**

Kolaboratzaileak

Iñigo Andonegi, Josu Larrañaga, Ibon Aginaga

Tirada **2.200 ale**

Lege Gordailua **SS-787/01**

ISSN **1579-4792**

Inprimategia **EUSKALINPRI**

Banaketa **Kalaputxi**

Kalaputxi irakurleen gutunak plazaratzen ditu. Datozen ordenean eta espazioak eskaintzen duen aukeraren barruan, moztu edo hurrengo hilerako laga dezakegu. Gutunak izen abizenekin bidaliko dira posta arruntez edo posta elektronikoz.

Kalaputxi Herri-Aldizkarixak
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:



Mutrikuko Udala



IBARPLAS

leihoaren erreferentzia

martxoak 8

MUTRIKU FEMINISTA eraikitzen goaz!

Igaro da aurtengo martxoaren 8a ere, eta urtero gisan antolatu eta borroka feministara batzeko deia egin dugu. Beste behin ere, eskerrik asko mutrikuar guztiei dagoki-gun arduraz herriko kaleak aldarriz betetzeagatik.

Aurten, Covid19ak eragindako testuinguruak, sistema honen krisi ugari azaleratu ditu. Lehertu dena, ez baita osasun-krisia soilik. Ikusi dugu berriro ere Gobernuak interes ekonomikoak lehenetsi dituztela gure bizitzaren aurretik. Mugak eta kaleak militarizatuta ikusten ari gara, abusu polizial eta instituzional arrazistak jasan ditugu, ehunka kide kaleratuak izan dira edo kaleratze arriskuan daude, milaka emakume lan merkatua utzi behar izan dute zaintza lanengatik, espazio okupatuak desalojatu dituzte, indarkeria matxistak ez du etenik izan eta krisialdiak eragin zuzena izan du eremu feminizatueta, bereziki egoera irregularran dauden emakume langileen eremuan.

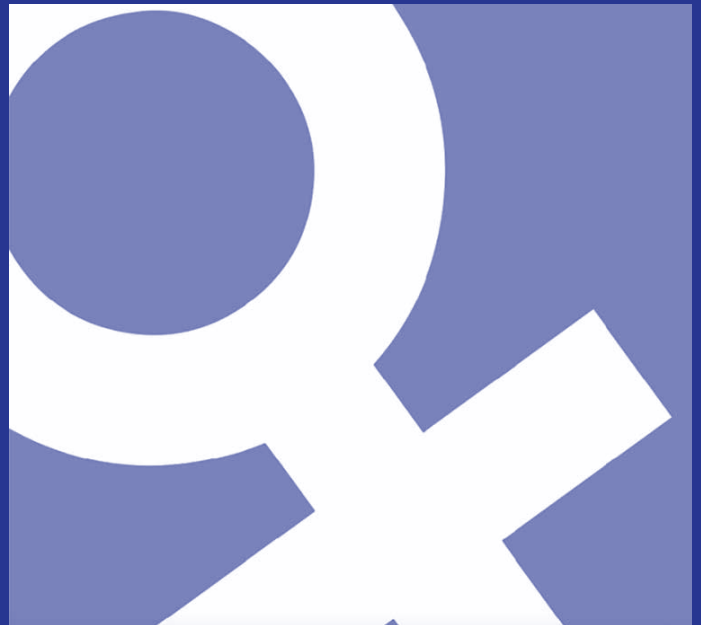
Horren aurrean, aurten inoiz baino gehiago, borroka feminista, antikapitalista eta antiarrazista aldarrikatzeko beharra ikusi dugu. Mutriku ere badugu horretarako mila arrazoi: Mutrikuko gizonezkoen errenta pertsonala batezbesteko emakumezkoena baino 11.110 euro handiago da. Mutriku, 433 emakume daude urtean 2.151 euro baino gutxiagoko errentarekin, hilean 179 euro bakarrik jasoz. Emakume pentsionisten egoera ez da hobea, EAEn gizonezkoen pentsioak emakumezkoenak baino %43 handiagoak dira. Batezbesteko, emakume pentsiodunek 873 euroko pentsioak dituzte. Bestalde, ezin dugu beste aldera begiratu gure etxeetan zaintzaile gisa lanean ari diren emakume migratu eta arrazializatuen egoera larriaren aurrean: Estatu Espainiarrean interna gisa lanean dihar-

duten emakumeen %90a atzerritarra da eta horietatik %40 lan-kontraturik gabe daude. Azkenik, ezin ahaztu 2003tik Euskal Herrian indarkeria matxistak erail dituen 109 emakume eta 11 haurrak.

Egunetik egunera gaurkotzen eta indartzen goaz mugimendu feminista. Gure arteko arrazakeria bistaratu eta landuz, Mutriku ere aliantza sareak ehunduz eta borrokarako espazioak zabalduz. Mutriku eta Mutrikutik dena aldatzeko lanean jarraituko dugu.

Mutriku feminista, antikapitalista eta antiarrazista eraikitzen goaz, GORA BORROKA FEMINISTA!

EMA



Gizonezkoen
ileapaindegia

IMOTZ

Erdikokale, 34 - behea MUTRIKU Tel.: 943 60 41 62



Camping 
Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

eguneko menua
daukagu



hitza

herriaren informazioa
herriaren hizkuntzan
herriaren zerbitzuan

eskaintza berezia

progresiboetan

ALAZNE OPTIKA

Jose M^o Altzibar etorbidea 1
Tel. 943 60 31 54 • alazne.optika@gmail.com

INTXAURRONDOA, OROITZEKO

Otsailean Pirritx, Porrotx eta Mari Motots Mutri-kun izan ziren ohi duten moduan herriko umeei eta helduei barre-algarak eragitera eta, baita ere, beren emanaldietan gai baten egiten duten hausnarketa plazaratzera.

Mari Mototsen ama hil ondoren intxaurrondoa landatu zuten eta, orain, Mari Mototsen amaren dolua igarota, gaur pailazoak pozik daude berarekin akordatzaren diren aldiro irria ateratzen zaielako ezpaine-tan, intxaur zaporeko irria.

Hiru lagunek intxaurrondo haren kimua ekarri ziguten Mutrikura, gure herrian ere joaten zaizkigun amen eta hurbilekoen oroitzapena egin dezagun hura ikus-tean.

Ikastolako eta Samielako umeei toki egokia ikusita, Egunetako belargunean, Musika eskolaren aurrean, sartu zuten udal brigadako langileek. Aurrerantzean, hortaz, intxaurrondoa ikusita, gogora ditzagun Mari Mototsen amatxo Loreto eta gure ondotik joan-dakoak.



KAFE KAPSULAK BIRTZIKLATZEN

Plastikozko edo aluminiozko kafe kapsulen erabile-rak nabarmen egin du gora azken urteotan. Orain arte, hondakin horiek errefusaren edukiontzi grisean uzten ziren eta ez ziren birziklatzen, baina martxoaren 5etik aurrera irteera bat eman ahal izango zaie birziklatzeko edo balorizatzeko.

Mankomunitatearen Egañaneko garbiguneak bi konpartimentua izango ditu kafe-kapsulak uzteko: bat aluminiozko kapsulentzat eta bestea plastikozkoen-tzat. Konpartimentuak betetzen direnean, Mankomu-nitateko langileek kapsulak garbiguneetara eramango dituzte, eta Nestléren esku geratuko dira ondoren. Kapsulak Larangako garbigunera ere eraman ahal izan-go dira zuzenean.

Berrikuntza hau Mankomunitateak eta Nestlek lau urterako. sinatutako hitzarmenari esker ezarriko da.



MINBIZIAREN AURKAKO ELKARTEAREN OHARRA

Debabarrenako Minbiziaren aurkako elkarteak hainbat merkatarik osatutako otarra baten zozketa egin zuen elkartearentzat dirua lortzeko. Zenbaki saritua 2.775

izan da, Deban saldua. Elkartekideek eskerrak eman nahi dizkiete zozketa honetan lagundu duten guztiei, denon laguntza behar delako denei laguntzeko.

Uzuri

ELGOIBAR - DEBA
 optika audio
RPS 183/12

DEBA, Ostolaza 7 - Tel. 943 19 21 92
 ELGOIBAR, San Frantzisko 21 - Tel. 943740359

ASTIGARRAGA ANAIAK, S.L.U

ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938
 e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 beheka - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

NEKAZARITZA IBILGAILUEN IAT-ITV

Ibilgailu guztiek pasatu behar dute aldiro azterketa teknikoak, eta nekazaritza jardueretarako erabiltzen direnak ere bai. Kontuan hartuta horrelako ibilgailuak herritik mugitzeak zailtasunak dakartzala, azterketa egiten duten teknikariak Mutrikura ekarriko dute unitate mugikorra apirilaren 27an, eta goizeko 9etatik aurrera Mijoan egongo dira, Citroen ondoan.



ESPAZIO PUBLIKOAN TRISKANTZAK

COVID-19ak egoera berriak sortu ditu gure herrian, eta horietako bat izan da toki publikoen eta erabile- ra publikoaren mugaketa. Arrazoi horrek gazteak toki berriak bilatzera eraman ditu, eta Ikastolako eta Institutuko jolaslekuak hartu dituzte bilgune. Tamalez, toki horietara doazen guztiek ez dute jator jokatzeko eta bi ikastetxeetako ikasleentzat penagarriak diren kalteak eragiten dituzte asteburu batean bai eta hurrengoan ere bai. Zaindu ditzagun guztion artean guztionak diren espazioak!



BERDELA BAI, BERDEL EGUNIK EZ

Aurtengoan ere Berdel egunik izango ez bada ere, udaberrian sartuta eta berdeleta sasoi betean egonik, artisau arrantzari eta itsasoari lotutako hitzaldi batzuk antolatuko ditu udalak. Horrekin batera, mutrikuar guztiengana eraman nahi den berdel-errezeta liburuska argitaratuko da. Covidak eraginda gure herrian hain errotua dugun Berdel egunik ez da izango, baina hurrengo urteetarako gogoia eta ilusioa ez dugu galduko.



ENEKO SAGARMENDI, MUTRIKUN

Erreterian bizi den Eneko Sagarmendi mutrikuarak urteak daramatza pilota egokituan parte hartzen eta lehiatzen. Dagoeneko txapelak ere jantzi ditu jokatutuen txapelketetan, eta aurtengoan ere horretan dihardu.

Gipuzkoako XI. Euskal Pilota Egokituko Txapelketako ligaskako jardunaldi bat Mutrikun izango da eta bertan Enekoren abileziak dastatzeko aukera izango dugu. Aukera ederra izango dugu gure herkieari animatzeko ekainaren 26an Zumaian izango den finale-rako bidean.

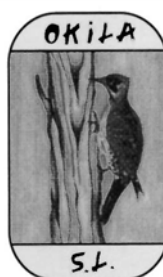


txirritxa.com

SAR ZAITEZ GURE WEB ORRIAN ETA AURKI EZAZU PROMOZIO BEREZIAK!

Tel. 946 832 600

Gardotza Industrialdea, 3 > 48710 Berriatua > Bizkaia



SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA

OKILA AROZTEGIA S.L.

Txirritxa - Mutriku

Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

ZIRIAKO ANDONEGI IPUIN LEHIAKETA

BALDINTZAK

1. Edonork parte hartu ahal izango du lehiaketan, eta parte-hartzaile bakoitzak nahi beste lan aurkeztu ahal izango ditu.
2. Lanak euskaraz idatziak, originalak eta argitaratu gabeak izan beharko dira.
3. Gaia, librea, eta, gehienez, 100 hitz.
4. Hiru sari banatuko dira:
 - o Lan onena, 18 urte gorakoentzat: 500 euro
 - o Mutrikuarren arteko lan onena: 200 euro
 - o Gazteen arteko lan onena, (18 urte arte): 200 euro
5. Egile bakoitzak sari bakarra jaso ahal izango du.
6. Lanak apirilaren 8rako aurkeztu beharko dira:

Posta elektronikoz: kultura@mutriku.net

Bidaltzen den mezuari bi fitxategi erantsiko zaizkio: batean, idazlana goitizenez sinatua; bestean, egilearen datu guztiak, nortasun agiria barne.
7. Epaimahaia Mutrikuko Kultura Batzordeak izendatuko du. Erabakia aldaezina izango da.
8. Sariak eman gabe gera litezke.
9. Mutrikuko Udalak beretzat gordetzen du sari-tutako lanak argitaratzeko eskubidea, egileen izenak aipatuta beti ere.
10. Lehiaketan parte hartzeak oinarrietan jasotako guztia onartzea dakar.

Ziriako Andonegi MIKROIPUN Lehiaketa 2021

Oinarriak eta informazioa:
www.mutriku.eus



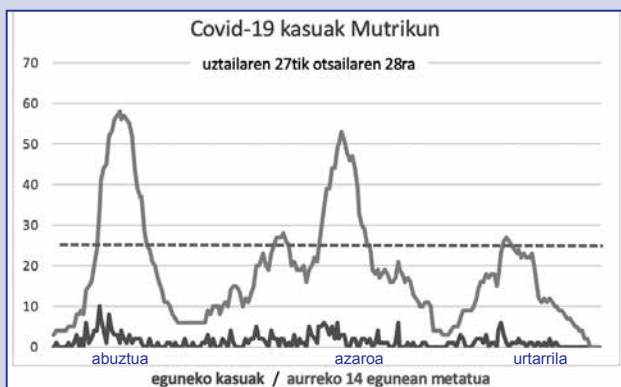
Mutrikuko Udala

COVID-19 OTSAILEKO DATUAK

Otsaila amaituta, berdean bukatzen ari gara negua. Covid-19ak ekarri digun semaforoan kolore-jokoak horian, laranja eta gorrian eduki gaitu luzaroan, baina otsailean berdea. Hain ona izan da egoera, otsailean hasita hiru astez kasurik bat ere ez dugula izan herrian.

Pozteko datuak izan arren, lehenagotik badakigu egoerak buelta eman dezakeela eta konturatu orduko gorrirako bidean jarri gaitezkeela. Hori dela eta, lasaitasunari ihes egin eta adi jarraitzea izango da onena. Elkarren arteko distantzia zaindu, musukoa erabili eta norbere garbitasuna. Hiru horiexek zainduz gero, nekezago gertatuko dira kutsatzeak. Hortaz, norbere burua zaintzen hasita, zaindu dezagun elkar.

Ailegatuko dira garai hobeak. Ailegatuko ahal dira!



OTSAILA 8 positibo

1	2	3	4	5	6	7	
1	0	1	1	0	1	0	4
23	19	14	12	11	12	11	
433,15	357,82	263,65	225,99	207,16	225,99	207,16	
8	9	10	11	12	13	14	
2	0	1	1	0	0	0	4
12	11	10	10	9	9	8	
225,99	207,16	188,32	188,32	169,49	169,49	150,66	
15	16	17	18	19	20	21	
0	0	0	0	0	0	0	0
7	7	6	5	5	4	4	
131,83	131,83	112,99	94,16	94,16	75,33	75,33	
22	23	24	25	26	27	28	
0	0	0	0	0	0	0	0
2	2	1	0	0	0	0	
37,66	37,66	18,83	0,00	0,00	0,00	0,00	

kasuak	tasa
27>	500>
16	300-499
4	60-299
<3	<59

egunak

Covid-19 positiboak

aurreko 14 egunetan metatuta

100.000 biztanleko 14 eguneko inzidentzia tasa

ABERRI EGUNA

A P I R I L A R E N 4 a



Denek maite gaituzte:
Aingeruek, deabruiek,
jainkoek.

Denek maite gaituzte
eta denek
nahi dute gure ona
guk geuk baino
hamaika aldiz gehiago.

Madrilek maite gaitu
eta Parisek
eta haietako jainko
eta jainkosek.

Denek maite gaituzte
hainbeste maitasunez
higuindu gaituzten arte

Ez hainbeste anaitasun,
ez hainbeste maitasun,
ez hainbeste maitasun
eta hainbeste
aingeru goardako
eta hainbeste zaintzaile
eta hainbeste babespe

Solte nahi dugu bizi
solte geure airera
solte geure lurrean
geure gogo solte ta
hezigaitzen pare.

Solte, solte, konde!

Bitoriano Gandiaga

Endika Nuñez Larrañaga

DATUEN ANALISIAN ETA IKERKUNTZAN MURGILDUA

Azken aldian, hainbat hedabideetan Endika Nuñez Larrañagaren (1993-02-10) ikerketak eta analisiak entzuteko eta irakurtzeko aukera izan dugu. Kirol arloan ezezik, hauteskundeetan emaitzen analisiak ere jardun du. Alegia, txikitandik izan dituen zaletasun eta kuriositateak asetzeko aukera eman dio egin duen ibilbide profesionalak.

Ingeniaritza Mekanikoko gradua egin zuen Donostiako Eskola Politeknikoan (EHU). Eta, praktikaldiak Zumaiaiko enpresa batean burutu zituen. 2015. urtean, urte beteko egonaldia egin zuen Madrilen SENECA/SI-CUE mugikortasun programaren barruan. Alegia, ikasketak Euskal Herrietik kanpo egitea zen bere helburua; hiri handi baten eskaintza soziala eta kulturala ezagutzeko asmoz. Horrez gain, Estatistika Aplikatueta graduondokoa atera zuen, eta gaur egun Irakaskuntzako Masterra egiten ari da.

Momentuan non zaude lanean? Zertan?

Donostiako Informatika Fakultateko Konputazio Zientzia eta Adimen Artifizialeko Sailean nago lanean, ikertzaile gisa. Ikerketa hainbat "drone"-en hegaldi automatizatuak egitean datza, non drone batek bestea denbora errealean antzematea eta kolisioa ekiditea den abiapuntua. Baina, beste hainbat kontutan ere banabil. Batetik, irakaskuntzako masterreko praktikaldian nago, Bilboko Karmelo Ikastolan. Irakaskuntza, ikerkuntza eta dibulgazioa beti gustoko izan ditut eta, zorionez, bai ikastolak eta baita unibertsitateak ere aukera hori ematen didate. Bestetik, gaurkotasuneko gaiak jorratzen ditut ikuspuntu analitiko batetik. Hau da, datuen analisi eta ikustaraztearen bidez prentsa digitalean artikulatuak publikatzen ditut. Gainera, nire blog propioa daukat sarean, non inkesten analisi eta horien iragarpenak egiten ditudan politikaren arloan.

Beraz, datuen analisisan edo azterketan ere aritzen zara.

Zein arlotan?

Kirol datuekin hasi nintzen. Hain zuzen ere, nire lehenengo publikazioa El País egunkariaren sail digitalean izan zen, nire eredu matematiko baten arabera saskibaloiko iragarpenak egiten. Ondoren, El Confidencial digitalean idazteko aukera izan nuen, futbolaren inguruan batik bat, baina baita ere xakearen inguruan. Gustuko ditut kirolak, ordea, lan ho-

riek egiten nituen bitartean eredu estatistiko berriak lantzen ari nintzen politikaren mundura salto egiteko. Pausu hori 2019ko hauteskundeetan eman nuen, eta orduztik hortan dihardut.

Zeintzuk azterketa egin dituzu?

Hainbat azterketa egin ditut, baina gehien jorratu dudana arloa inkesta eta hauteskundeetan ingurukoa izan da. Kalek kaleko hauteskundeetako emaitzak aztertzen ditut maiz aldagai demografikoen eragina ikusteko. Hau da, nola ezberdintzen diren alderdi politikoen hautesleak genero, adin, jatorri, ikasketa, klase sozial edota hizkuntzaren arabera, esate baterako. Sakonki aztertu dut inkesten erabilera, akats edota fidagarritasuna. Ondoren, bi analisi horiek elkartuta hauteskundeetan iragarpenak egiten ditut.

Non argitaratzen dituzu iragarpen horiek?

Egia esan, hainbat hedabideetan aurkezteko aukera izan dut. Telebistan ere aritu naiz, Hamaika Telebistan, ETBn (En Jake), La Sexta (Al Rojo Vivo). Horrez gain, irradian (Euskadi Irratia edo Radio Euskadi), eta Twitch hedabide berriko kanal ezberdinetan ere parte hartu dut. Baina, batik bat, prentsa digitalean idazten aritzen naiz: elDiario.es eta Yahoo!. Hala ere, gero eta lan gehiago ari naiz nire blogean publikatzen, TheElectoralReport-en. Bertan, hainbat proiektu publikatu ditut: Kataluniako hauteskundeetan iragarpenetik hasita, Espainia mailan argitaratzen diren inkesta guztiak jaso eta beste zenbait proiektu publikatzen ditut bertan.

Espero ez zenituen emaitzak eman dituen azterketaren bat?

Ez daukat izugarritzko emaitzarik aurkezteko. Beharbada, deigarrienak diren gaiak norberaren aurreiritziak gezurtatzen dituztenak dira. Adibidez, deigarria iruditu zait Vox-ek gazteen artean izan dituen emaitzak, edota emaitza horiexek errenta oinarri hartuz. Bestalde, kuriositate gisa, opor bidaia baten ostean Marokotik bueltan egin nuen ikerke-

APALLU
ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61
San Agustín, 3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es



MUTRIKUKO TANATORIOA

Iriagirre z/g



Albia
EHORZKETA ZERBITZUAK

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

ta aipatuko nuke: proportzioan telefono mugikor gehiago dute marokoarrek espainiarrek baino. nahiz eta barne produktu gordina, *per cápita*, hamar aldiz gutxiago den. Horrelako datuak jakitea ere gustoko dut, batez ere, aurreiritziei zaplasteko bat ematen baitie.

Nondik datorkizu zaletasun hori?

Betidanik gustoko izan dut esparru artistikoa edo kreatiboa. Txikitan marraztea asko gustatzen zitzaidan. Helduago egin nintzenean bideo edizioan nuen zaletasunak Motz Motzian-en hainbat ediziotan parte hartzea eraman ninduen, eta Ingeniaritza ikasketak egiten nengoenean lanen aurkezpenak eta grafikoen bistaratzeak lantzen nituen. Alegia, datuen analisiarekiko dudana zaletasuna nire bizi-tzan izan ditudan bi faktoreren gurutzaketaren ondorioa izan da: ikasketek eman dizkidaten erreminta edo gaitasun teknikoak batetik, eta diseinuarekiko dudana mirespena bestetik.

Zer duzu gustokoen zure lanbidean?

Irakaskuntza eta dibulgazioa asko gustatzen zaizkit. Azken finean, egindako ikerketa asko ez dira esparru akademikoe-tatik haratago joaten, kasu gehienetan ez baitira eskuragarri izaten publiko jeneralista batentzako. Ez dut uste interes faltagatik denik, baizik eta formatua eta publikatzen diren

aldizkariak ez daudelako guztiontzat eskuragai. Ideia eta ikerketa batzuk eskuragarriago egitea gustoko dut, horregatik argitaratzen ditut nire lan guztiak komunikabide ezberdinetan.

Zein izango zenuke ametssetako ikerketa?

Ba ez dakit zehazki. Gustokoen dudana arloetan lan egiten jarraitu nahi dut, baina batek daki non amaitu dezakedan. Niri bizitzaren aspektu politiko eta sozialak aztertzea gus-tatzen zait, baina baita ere teknologia edo ingurumena-ren inguruko gaiak. Jakinmin handia dut eta hori piztuta dagoen bitartean, ikerketa edo analisi ezberdinak argitara-tzen izango naiz.

Zure lanbidean zailtasunik izango da...

Zailtasunak asko dira. Alde batetik, analisiak egiteko hartu behar dudana denbora gaur egungo berehalakotasunarekin kontrajartzen da. Gainera, egindako analisek ez dute beti ikuspuntu erakargarri bat eskaintzen.

Bestalde, hainbat ate aldi berean irekita izateak bere alde txarrak ere badauzka eta presio handiko momentuak izan ditut aspaldian. Zaindu beharra dago alderdi hori ere. Baina alderdi negatiboak gutxienekoa dira. Jende interes-garri asko ezagutu dut daramadan ibilbide honetan eta erakarpen horiek oztupo guztiak txikiagotzen ditu.

ATRAS AL ROJO VIVO
ARV: Objetivo la Casa Blanca

#eleccionesEEUU6 227 BIDEN 270 210 06:

Minnesota
Votos electorales 10
EN DISPUTA

JOE BIDEN GANA EL ESTADO DE MINNESOTA
Michigan, Wisconsin y Pensilvania son los estados que terminarán de decantar la victoria o derrota de Biden

OBJETIVO LA CASA BLANCA

ERAIKUNTZAK
OLATZ, S.L.

Igeltseritza orokorrean, Txalet, Erreforma...

Tel. 943 60 44 10 / 670 41 42 23 - 24
Olatz Auzoa, Urrestieta Baseria - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

SAN JUAN
JATETXEA

koadrila afariak, bazkariak, bataioak, eguneko menua...

urteko egun guztietan zabalik

Mutriku-Deba errepidea, Laranga auzoa

Tel.: 9433117 (etxekoa) 943603167 (jartetxekoa)

Mutrikuarra trenez (II)

rekadistak, baserriak eta soldautzia

Lanerako, erosketak egiteko eta urrutira jateko gitxitxan hartzen degu trena gaur egun. Askoz gehiago erabiltzen degu autobusa eta kotxia. Sasoi baten, baiña, trenak lehen tokia hartzen zion gure jai-entzietan.

Rekadistak

Mutrikun “*mandatuak*” esaten dion baten batek agindutako lan edo erosketek, baita norperak hala nahi doalako egindakuei ere. Sasoi baten Mutrikun pertsona jakin batzuk zuten mandatuak egiteko, baiña, batez ere urrutiko jenerua ekarri eta eruteko. Holakuei euskera batuan “*mandatariak*” esaten zakue, baiña Mutrikun “*rekadistak*” ziran.

Erderatik hartutako hitza degu “*rekadista*”, *recado* hitzetik datorrena. Azken hori toki gitxitxan (Burgos eta Palentzia aldia) ibiltzen dan aditz batetik dator: *recadar* (‘enkar-guak hartzia’). Aditz hori eta antzeko *recaudar* (‘kobratu’ edo ‘lortu’) ere nunbaitetik etorri bihar... latinezko *recaptare* aditzetik, hain zuzen ere, eta azken hori *receptare*) ‘jaso’ hitzetik.

Geure herriko rekadistek ez zaukaten lan makala! Paketiak hara eta paketiak hona. Batzuk Donostia aldera juaten ziran, beste batzuk, berriz, Bilbo aldera. Eta haraiño jateko, jakina, sasoi baten trenez jai bihar.

Petra Olariaga Etxabek (Donostia, 1898 - Tolosa, 1983) Mutrikutik Donostiako bueltia egiten zion, trenez. Donostian jaiotakua izan arren aitzona-amona mutrikuarra zakazen Petrak, eta bertara ezkondu zan. Lanbidiari lotutako ezizena zakan: Petra “*rekadista*”. Erdiko kalia bizi zan Petra, Jexux Zumalabe senarrarekin. Zubiaga plazan hartzen zion Petrak Mutrikutik Debarako autobusa. Karro txiki baten eramaten zitxuan paketiak La Esperanzako autobus zurira. Autobusaren estribuetan eta burbil aldamenetan ere eramaten ziran paketiak orduan, pakete haundiak baziran baita autobus gaiñian ere. Deban, paketa harek hartu eta Donostiako trenian sartzen zitxuan, azken bagoian. Aparteko bagoi haura (*vagón de cola*) kargia eruteko eta ekartzeko baiña ez zan. Donostian Mutrikuko paketiak partitxu eta hangiak jasotzen zitxuan Mutrikurako.

Baiña Petra ez zan Donostiara juaten zan rekadista bakarra, Maria Frantziska rekadistia ere juaten zan Mutrikutik, eta aurrerago Luxiano semia. Konpetentzia zaiuan, eta, jakina, matrakan ibiltzen ziran beti paketiak zeiniek ekarriko Mutrikura. Han ibiltzen zan Petra zarataka, Donostiako geltokian.

Bueltatutakuan Petraren senarrak, Jexux Zumalabek, egiten zion Donostiak ekarritxako jeneruaren partiketia.

Baiña, Mutrikun *rekadista* fameliarik egon bada, hori Itxaso

tarrena izan da. Itxasotarrek Donostiako jai-entzietan egiten zuten jeneruarekin. Fameliako lehelengo rekadistia Maria Frantziska Soler Osa (Mutriku, 1902-1948) izan zan. Itxura danez erdi estraperluan hasi zan zeregin hortan, sasoi hartako gehiexenen moduan. Maria Frantziska hildakuan Luxiano semiak itsasoko lana laga eta amak hasitxako bidiari segitzia erabaki zion. Luxiano Itxaso

Soler (Mutriku, 1923-2006) edo Luxiano “*rekadista*”, Mutrikun oraindio ere gogoratzen dan bezela, makiña bat jai-entzietan egin zitxuan hiri-burura. Egundian-egundian juaten zan Donostiara, paketiak eta “*ofizina* lanak” erutera.

Goiko plazako geltokian hartzen zion Debarako autobusa, Txanbolingo parian. La Esperanzako autobusian 20-30-40 pakete sartu eta Debaraiño; handik Donostiara trenez.

Sasoi baten, goizian goiz, *albako trena* hartzen zion. Aurrerago, 8,15etan hartzen zion Debarako autobusa, eta 9ak jo aurretik ertetzen zion trena hartzen zion.

Eibar, Bergara, Elgoibar eta Mutrikuko rekadistiek bat egin eta pertsona bat hartu zuten hiriburuko partiketia egiteko. Ofizinetako papeleria partitzeko, berriz, lauren artian banatzen zuten lana: *zu ofizina hontara, zu Komertziora, zu Industriara, zu Iberdrolara, zu Trafikora...*

Donostian, Amara aldameneko taberna baten (*Bar Shegundo*) lagatzen zitxuezen paketiak. Jantiak Moraza kaleko taberna hartara erutaten zitxuan Mutrikurako erosketak eta pediduak. Baiña, almatzenetik, zuzenian, Donostiako geltokira eraman zitxuezen paketiak Luxianori. *Efectos Navales*-eko Marianok eta Kale Nagusiko *Suministros Kai* ezaguneko Antonio Bastidak, esaterako, maiñelentzako sariak eta aparejuak eramaten zitxuezen, Mutrikun holakorik ez zaiuan-eta. Botiken almatzenak ere Donostian zuten eta Luxianok ekartzen zitxuan Mutrikura, baita Deba eta Ondarrurako botikak ere.

Hasierako Donostiak ekarritxako paketiak baiña ez zitxuan partitzen Luxianok, baiña debar batekin harremana egin eta eibartar baten bitartez Bilboko trastiak ere ekartzen zitxuezen Mutrikurako.

Partiketia egundian bertan egiten zion. 13 urte betetakuan, Pakita Itxaso Alberdi (Mutriku, 1949) alaba aitxari laguntzen hasi zan. Iñazio “*Pintxazo*” errementariak egindako karrua ibiltzen zuten.



Pakitak gogoratzen doanez propiñak egoten zian, “*nik potxokua beti eitxen noan, astebururako beti eitxen noan zeoze*”.

Halako baten Luxianok txofer txitulu atera eta “*Dos kaballos*” bat erosi zean, Citroen markako furgonetia. Orduan Debarako juan-etorria furgonetan egiten zean.

Askotan Pakita alaba autobusez juaten zan Debara aitzari laguntzera eta alkarrekin etortzen zian furgonetan. Pasadizoren bat edo beste ez dauka ahaztutzeko. Konparaziotarako, Gabon eguneko arratsalde baten gertatutakua. Aitxa Donostiatik Debara ailegatu zan arratsaldeko 7etan, eta bera han zauan zain. Ordurako edurra botatzen hasitxa zauan, eta Debako partiketia egindakuan furgonetia martxan jarri zeuen Mutrikurako asmotan. Ur-metal iturri parian, kamiñua bustitxa zauan eta... izotza!. Aurreko burpilletan katiak jarritxa ere ezin segitxu Mutrikura. Gabeko 9ak baiño beranduago amaitxu zeuen Mutriku eta Ondarruko partiketia. Gabonetako gauzak ziran.

Denborarekin Luxianok konfiantzia hartu zean eta autopistia egin zeuenian Donostiaraiño juaten zan furgonetan.

Luxiano jubilatua zanian Jose Juan San Martin “*Saturran*” hasi zan rekadista, eta haren atzetik Fran Garagartza. Baiña orduako danak ibiltzen ziran furgonetan.

Mutrikurarrak Donostialderako joera haundixagua bazakaren ere, bazauan Bilbora trenez juaten zan rekadista bat: Maria Lekube Arrieta “*rekadistia*” (Mutriku, 1909-1988). Pako Pertxal alkate izandakaren arrebia zan. Astian bi-hiru aldiz juaten zan Bilbora. Pintxuria bihar zala, igeltseruek zuriatarako brotxak bihar zitxuela, dendara deitxu eta errekadistia juaten zan “*mandatuak*” egitera. Batez ere Bilboko jenerua ekartzen egiten zean lana, Mutrikutik hara eramaten gitxiago. Askotan, pastelak eta turroiak ekartzeko enkargua egiten zixuen. Dendia Goiko plazan zakan Maria “*rekadistak*”, han preparamen zitxuan paketiak.

Astigarrabixan ere trenez

Astigarrabixako baserritzarrek, baratzako jenerua hartuta, trenez juaten ziran Eibar edo Elgoibarko plazetara. Horren lekukotasuna topatu degu Euzkadi (1916. urtia) egunkarixan: “*Igaro dan larunbatean [martxuaren 12a] Elgoibar’ko geldokiyen merkatura jun zan Astigarribia’ko baserritar bateri Deba’ko bultzia artzera zijuan garayan, ostu zioten kartera berrogeita amar laurlekorekin.*”



Gizajua ez zan konturatu bultzia abiatu artian, eta jakiña, ordurako txoriyak bapo azke egaz jun”.

Astigarrabixan trenbidia egin zanian, trenak ez ezik ganauak eta pertsonak ere ibiltzen ziran bertatik, batez ere Iruraingo tunela pasatzeko. Trenaren zain egoten ziran, eta pasautakuan ganauak hartuta hara sartzen ziran... Baillara hortakuek, sasoi baten, Debara juateko trenbidia eta tren-zubixa erabiltzen zitxuen. Kamiñuak edo errepidiak bildur haundixagua ematen zixuen, trenbidiak baiño. Tunela pasatzeko, lagunak biñaka juaten ziran, bata bestiar heldu sorbaldatik eta besuak gurutzatuta jua ohi ziran erreilla gaiñetik, tipi-tapa, pausorik galdu gabe.

Naparruaraiño, trenez

Automobilla eta autobusa baiño gehixo erabiltzen zeuen trena lehengo mutrikurarrak. 1929. urtian mutrikuar batzuek Naparruan zihar egindako ibilaldixaren berri eman zean Aberrik ARGIA astekarixan. Aralar mendiko San Migel bisitatza jua ziran. Pazko goizian erten zeuen Mutrikutik: “*lauretako meza entzunda, irten genuen Deba’runtz, an artu lenengo bultzia Lasarteraño, ta emen artu berriz Plazaola’kua Lekunberri’raño. Emen jetxi giñan, Etxarri Larraun’era zuzenduaz*”. Aralar mendira jua ziran, bertan afaldu, lo egin eta bixaramunian Uharte-Arakilera jaitsi ziran. Hamarretako ederra egin eta “*espartzin txuriak jantzi, ta bultzian Irurtzun’go merkatua ikustera*”.

“Soldautzia trenian”

Jontxu Elordik Naparruan egin zean soldautzia, 1958. urtian, El Carrascal izeneko kanpamentuan. Tebas-Muru Artederreta udalerriaren do, Iruñetik 15 kilometro hegoalderago. Hamabostian behin etxera juateko baimena eukitzen zean. Handik Mutrikurako juan-etorriak zela egiten zitxuan? Trenez!! Baiña ez tren bakarrian, e! Sei tren hartu bihar izaten zitxuan El Carrascalera juateko: Mutrikutik Debara, La Esperanza autobusian, eta handik aurrera trenez: (1) Debatik Maltzagara (Vascongados); (2) Maltzagatik Mekolaldera (Vasco-navarro); (3) Mekolalden beste makina batekin Zumarragaraiño; (4) Zumarragatik Altsasura; (5) Altsasutik Iruñera (baporezko trena, ikatzezkoa); (6) Iruñetik Campanasa (hori ere ikatzezkoa). Eta Campanasetik (Arrizabalaga, euskeraz) El Carrascaleko kanpamenturairiño oiñez. Aldaera edo bariante bat ere bazakaren, izan ere batzuetan, bueltako bidian, Zumarragan Urolako trena hartuta Zumaiera juaten zan, eta handik Debara.

Jontxuren amari gaketzen zixuenian, “*semia nun dabil ba?*” *Soldautzan*. “*Eta, nun?*” *Trenian; beti dabil atzera eta aurrera-eta*.

Trenez, urrutira

1962. urtian Joxeba Basterretxeak “Txordo” sei hillebete egin zitxuan makinista Santanderren. Arrastako barkua zan eta armadoria bermiotarra; pareja zan: Amazona eta Anozama. Hillian behin juaten zan etxera, trenez; zela bestela? Santanderren 8retan hartzen zean Bilbora trena. Lau orduko biatza. Bilbon, Atxurin, Debarako trena hartzen zean, beste bi ordu. Danetara 6 ordu egiten zitxuan trenez Santanderetik Debara ailegatzeko. Eta ez pentsau oraingo trenetan bezela, lasai-lasai, irakurtzen jua zeikenik, asko mugitzen ziran-eta. Klin-klan, klin-klan...

Josu Larrañaga Arrieta

Inaya Endeiza Basterretxea

Denboraldi berria Hernani Errugby taldean

Inaya Endeiza Basterretxeak (2004-11-08) denboraldi berria Hernaniko Club Rugby Elkartean (CRE) hasi du. Bere ibilbidea Mutriku Rugby Taldean(MRT) hasi bazuen ere, mailaz igotzean Hernanira joatea eskaini diote .

Nola hasi zinen errugbyan?

Egia esan, ez dakit nola hasi nintzen. Kirol honen inguruko ezagutzarik ez neukan. Baina, gogoan dut, lagunekin kalean aspertzen nengoen baten, nola taldeko batek futbol zelaian errugby entrenamenduak zuela aipatu eta bertaratu ginela ikustera. Gero, ni eta beste bi lagun entrenamenduetan parte hartzera animatu ginen. Egia esan, pare bat aste iraungo nuela pentsatzen nuen, ez nuen espero luzaroan jarraitzea. Aurrerago, nire lagunek utzi egin zuten, eta nik soilik jarraitu nuen. Hala ere, gurasoen babesari beti izan dut, nahiz eta, beldur apur bat izan dutela argi dudan: kanpotik errugbyak kirol zakarra baitirudi.

Nesken errugby taldean hasi zinen?

Hasi nintzenen talde mistoa besterik ez zegoen Mutriku, beno, gaur egun ere neskek mutilekin batera entrenatu eta jolasten dute ez baitago nesken talderik.

Eta, talde mistoan jokatzeko posible da?

Bai, baina 16 urtera arte. Neskek kategoria edo maila berdinean hiru urte egiteko aukera dute (berez bi urte), eta ondoren, 16 urte bete-tzean nesken taldeetara bideratzen dituzte.

Beraz, zenbat urte daramazu kirol hau praktikatzeko?

Bost edo sei urte daramatzat kirol honetan.

Gaur egun zein mailatan eta postutan jokatzeko duzu?

Denboraldi berri honetan, lau bat hilabete daramatzat Hernaniko emakumezkoen senior taldeko kide. Hamalau bat neskak osatzen dugu taldea, eta oso giro ona dago; entrenamenduetako giroa polita da. Taldeko postuari dagokionez, lineako edozein postutan jolasten dut, hala eta guztiz "aperturako" postuan ez naiz guztiz ongi moldatzen: Ohikoena "ala" (lerroko edo lineako izkin izkinan) edota erdiguneko bigarren postuan jolastea da. Kirolari bakoitzari, bere gaitasunak eta fisikoa dela eta, postu bat edo bestea egokitzen zaio. Aurrerari dagoen batek alegia, gorputz sendoa eta potentzia beharrezkoak ditu, aldez, "ala" postuan jolasten duena arina eta bizkorra izan behar da. Bi horien arteko postuak trukatzeko arriskutsua izan daiteke; min hartzeko aukera danak izango litzuke.

Zer dauka errugbyak beste kirolek ez dutena?

Askok errespetua aipatzen dute, baina nire ustez beste kirolean ere errespetzen erakusten dute. Hala ere, egia da errugbiko entenatzaileek indar berezia jartzen dutela gai honetan; epailei eta aurkariari errespetu osoz jardun behar zaio. Eta, aipatzeko da ere, errugbyak daukan berezitasuna hirugarren denbora eta kirolariari egiten zaien pasiloak direla. Hor adierazten da batez ere elkarrenganako errespetua.

Zer ikasi duzu errugbyan?

Asko ikasi dut kirol honetan, aurrez aipatu dizudan bezala besteengana errespetua bereziki. Eta, asko kostatu zaidan arren epailearen aurrean isilik mantentzea.

Zer esango zenioke errugbyan hasi edota frogatu nahi duenari?

Ez izateko beldurrik. Kanpotik oso zakarra dirudien arren ez da hainbestekoa. Eta, oso ondo pasatzen dugu.

Zerbait aipatzeko nahiko zenuke?

Bai, eskerrak eman nahi diet entrenatzaile guztiei; hasiera hasieratik izan dudan babesagatik. Bereziki Alexeri, txikidandik animatu bainau eta oraindik ere, nahiz eta mutrikuko ekipoen ez egon bere animoak jasotzen ditut. Eta, hori benetan eskertzekoa da.





XARKEIren marmarketa



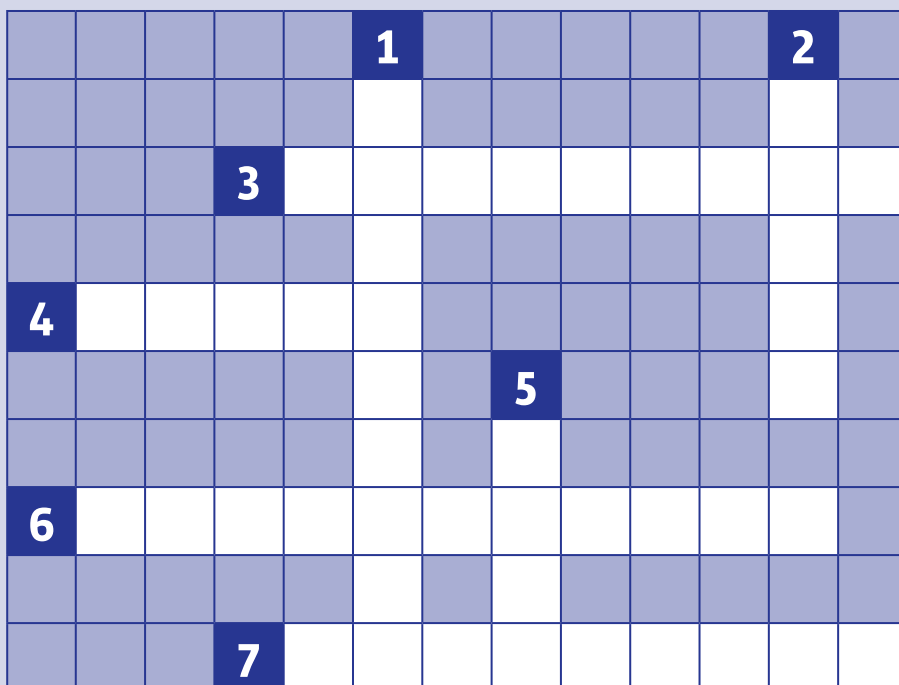
euskara jatorrean hobe

- a** *Hiru bi* irabazi dugu **a** irabazi dugu.
b Bero *asko* egiten du. **b** Bero egiten du.
d *Denbora* eskasa egiten du. **d** eskasa egiten du
e *Ilea hartzea* da hori! **e** da hori!

Erantzunak: **a** Hiru ETA bi **b** handia **d** Eguraldi **e** Adarra jotzea

gurutzegrama

- 1** Txintxilipurdi, itzulipurdi...
lurrean bira egin edo bueltatu.
2 Txirrist eta...
3 Luzea, garaia.
4 Piztuta dagoena... itzali.
5 Balea, itsasoko ugaztun handia.
6 Makurtuta.
7 Marraskiloa.



Erantzunak: **1** Saunbilla **2** Blast **3** Kankaillo **4** Atzen **5** Omu **6** Kukulimutxu **7** Mamakulua

Ristorante
Azken Etxe
 egurrezko labean egindako pizzak
 italiar sukaldeko zapore guztiak
 parrilladak · ospakizunak
 (ezkontzak, familia-bazkariak, taldeentzako menu bereziak...)
 943 60 34 39 · ristorante.azkenetxe@gmail.com · Kalbario gaina, Mutriku

LEA-ARTIBAI
 Hileta zerbitzuak - Beilatokia
 MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20
 ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
 Mug: 659 879 268

MARTXOAK 8 INSTITUTUAN:



Lilathoia

Aurten herrika antolatu den Lilatoian Mutriku BHiko hainbat eta hainbat emakumek parte hartu dugu, ikasle zein langile. Mutriku eta Deba bitarteko paseoan, talde txikitan antolatuta, banakako ilaran eta eziinbesteko musukoa jantzita, modu ez ohikoan baina festa giroan, Lilatoia egin dugu.



Argia aldizkariko Mikel Garcia Idiakez kazetariaren hitzak gure eginez, behingoz, baita modu bisualean ere, protagonista –erabatekoak, bakarrak– emakumeak izan gara. Behingoz, modu sinbolikoan, literalean eta bisualean, emakumeok kalea hartu dugu. Behingoz, emakumeok jaso ditugu txaloak, eta baztertuta sentitu diren gizonen gurekin enpatizatzeko aukera izan dute, kontziente edo inkontzienteki lasterketen eredua oso maskulinoa baita. Azken finean, Lilatoia lehen urratsa eta tranpolina izan daiteke, emakume guztiok proba mixtoetarako jauzia egin dezagun.



Horregatik, horrelako ekintza eraman nahi izan dugu aurrera, kortozirkuitoak eraginez, detonanteak piztuz. Ez ohikoak diren ekintzak bultzatuz, harridura sortaraziz, galderak eta deserosotasunak eraginez, emakumeek mendeetan sufritzen dugun diskriminazioa mintzagai izatea dugu helburu.

mutrikuko
institutua

IBILIAN EGITEN DA BIDEA

Aurten, martxoaren 8an, emakume guztion omenez, eta gure presentzia eta indarra aldarrikatzeko, bi ekintza burutu ditugu Institutuan, Hesigabezi ikasgaiko ikasleen laguntzaz. Biek bidea egitearekin lotura zuzena dute, eta guztiok egin dezakegun bidea sinbolizatu edo irudikatu nahi dute.

Ibilian egiten da bidea

(Se hace camino al andar, Esther Ferrer)

Esther Ferrer artistaren artelan batean oinarrituta, eta lurrean itsasteko koloretako zintak erabiliz, gutako bakoitzaren bidea irudikatu dugu eskolako patioan (kolore ezberdinetan guztiok ezberdinak baikara, batzuk mote-lagoa, besteak azkarragoak, batzuk modu zuzenagoan asmatuko dugu eta besteoi bihurrituagoa aterako zaigu bidea); irudikatuko ditugun bideen arteko etengabeko komunikazioa eta eutsi beharreko oreka ere islatu ditugu.

Arrastoa uzten eta beste emakumearekin gurutzatzen joango den bidea egin dugu; nondik gatozen adieraziko du marrak, baina ez nora goazen.

Guztion artean espazio publikoa gurea egin dugu eta hainbat koloreren bitartez gure arteko aniztasuna aldarrikatu.

Hala, martxoak 8an, guztiok egin beharreko bidea irudikatu nahi izan dugu. Egunerokotasunean bizi ditugun egoerei erantzuna topatu nahian. Izan ere, erantzunak eta bide berriak ekinaz sortzen dira; sormenetik, sentsibilitatetik eta justiziatik.



ZORIONAGURRAK ZORIONAG



ALAIA

Zorionak!
Martxoaren 16an
6 urte.
Muxu bat Lukenek.



ANE

Zorionak maitxia!
Segi beti bezala baz-
terrak alaitzen! Matxo
bana kuadrilakuen
partez!



HODEI

Zorionak zure 5.
urtebetetzian etxeko
danon partez, batez
ere lehengusu Peio,
aitxitxa eta amonan
partez!



SOCORRO

Zorionak familiko
altxor preziatuenari
94. urtebetetzian!
Askotaxe zaitxugu!



UNAI, ROSA, ADEI eta EBER

Zorionak laukote! mantxoan zuen urtebetetzea delako.
Mila muxu denon partez, bereziki Ibaik, Enaitzek,
Anerrek eta Danelek.



LAGUNA

Zorionak
lagun zarelako!



LAGUNA

Zorionak lagun on
hori!

ZORIONTZEKO

kalaputxi2001@gmail.com

whatsapp 635748393



Laranga Auzoa
Tel. 943 60 32 56
kalbaixo@gmail.com
MUTRIKU - Gipuzkoa

ARRIETA
AUTOZERBITZUA



Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

Orgazki Zaharrak



Kaleneko tabernan, 1953 urtean

Inazio Saizarbitoria, Txomin "ojalaterua", Evaristo Maiz, eta Batakon "pelotaria".



**Aberri Eguna
Beheko plazan
1934 urtean**



ANSORREGI
oinetakoak

erdiko kalea 9
mutriku
943 60 33 42
agerretxo@gmail.com



Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

FARMAZIA GUARDIAK 2021

2021	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	2021
Martxoa	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	Martxoa
Apirila	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1	4	4	4	4	3	3	3	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	4		Apirila	

EGUNEKO FARMAZIA GUARDIA ZERBITZUA / 9:00 - 22:00

1	Hiart Burgoa	Deba	Astillero kalea 2	943 19 18 12
2	Amaia Zalduegi	Deba	Lersundi kalea 20	943 19 10 55
3	Lon Apraiz	Mutriku	Erdikokale 5	943 60 32 50
4	Lasuen-Elezgarai	Mutriku	Txurruka Tenienteak etorbidea 3	943 19 50 26

GAUEKO FARMAZIA GUARDIA ZERBITZUA / 22:00 - 9:00

	Arantzazu Izpizua	Eibar	Ibarkurutze kalea 7	943 20 19 12
--	-------------------	-------	---------------------	--------------

***** A G E N D A *****

APIRILEAN

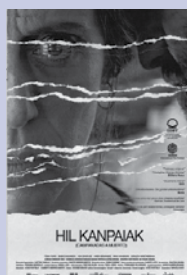
LIBURUAREN ASTEA

Hainbat ekintza liburutegian.

MUSIKA KONTZERTUA

ZINEA UMEENTZAT

DATOZENAK



MENDI IRTEERAK

APIRILAK 18

Ibarra-Orixol-Ibarra

MAIATZAK 9

Otzaurte-Aratz-Otzaurte

EKAINAK 20

Gorostapolo-Hautza-Izpegi

UZTAILAK 2, 3, 4

Linás de Broton (Pirineoak)

IRAILAK 12

Larla-Jarla ibilaldia

URRIAK 17

Elurretze-Bianditz-Artikutza

AZAROAK 7

San Tirso

ABENDUAK 12

Debako mendi inguruak

Urte zaharretako bazkaria

Burumendi Mendi Elkarte



kalaputxi2001@gmail.com

whatsapp 635748393

martxoko aldirikarian

argitaratzeko

apirilaren 12rako

bidali zuen mezuak

ODOLA EMATEA 2021

Gipuzkoako Odol Emaileak



apirilak 30

ekainak 25

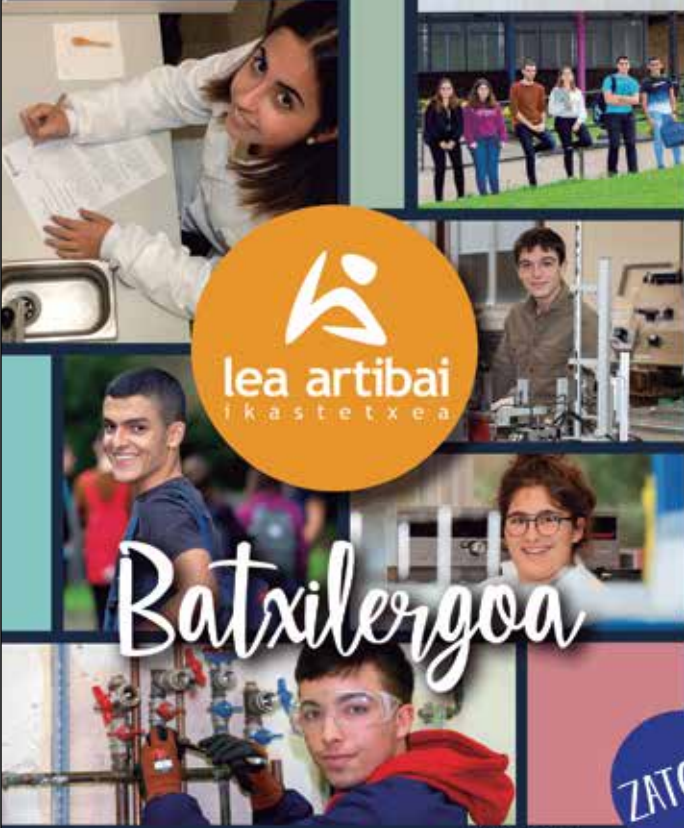
abuztuak 20

urriak 22

abenduak 03

18:00etan

anbulatorio zaharrean
edo jakinaraziko den tokian





lea artibai
ikastetxea

Batxilergoa

ZATOZ!

MARKINA-XEMEIN





Lanbide Heziketa

ATE IREKIAK APIRILAREN 17an

ERDI MAILAKOAK

✓ BEROA SORTZEKO INSTALAZIOAK
(iturgintza, eguzki instalazioak, gasa)

✓ MANTENTZE-LAN LECTROMEKANIKOA

GOI MAILAKOAK

✓ ADMINISTRAZIOA ETA FINANTZAK

✓ MEKATRONIKA INDUSTRIALA

✓ WEB APLIKAZIOEN GARAPENA

✓ FABRIKAZIO MEKANIKOKO PRODUKZIOAREN PROGRAMAZIOA

✓ ELIKAGAIEN INDUSTRIAKO PROZESUAK ETA KALITATEA

✓ AUTOMATIZAZIOA ETA ROBOTIKA INDUSTRIALA

✓ EFIZIENTZIA ENERGETIKOA ETA EGUZKI ENERGIA TERMIKOA

Osasun-baldintzak bermatzeko aforo mugatuak egongo dira. EMAN IZENA!

info@leartik.eus www.leartik.eus **94 616 90 02**

EROSI BERTAN

ZUK EGITEN DUZU

MUTRIKU

bertanmutriku.com



bertan

mutrikuko merkatarien elkarte



facebook.com/BertanMutriku



Mutrikuko Udal



EUSKO JAURLARITZA



GOBIERNO VASCO

MATRIKULAZIO EPEA ZABALIK



apirilaren 12tik 21era irailean eta urrian hasteko

Zuen seme-alabak haurreskolan azaroan edo hurrengo hilabeteetan
hastea nahi izanez gero, jarri gurekin harremanetan



Mutrikuko Haurreskola

Haurreskola txikia, familia handia

943 60 41 19

mutriku.mutriku@haurreskolak.eus

www.haurreskolak.eus

